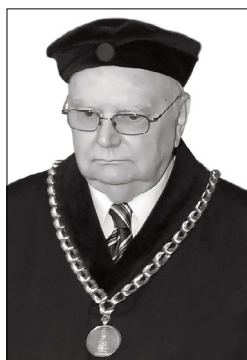

Editorial

Bouřlivý rozvoj kanonického práva a jeho ohlas v odborné právnické literatuře

Těmito slovy lze charakterizovat reakci právníků kanonistů na veliké množství změn v kanonickém právu katolické církve, jehož jsme svědky v posledních dvaceti pěti letech. Ve svém vědním oboru mají tedy dost látky k výzkumné činnosti. A projevuje se to i v jejich účasti při pedagogickém formování znalostí i morální osobnosti budoucích teologů, kněží, právníků, novinářů, pracovníků kultury a správních orgánů, justice světské i církevní.

První článek nám přehledným způsobem a pedagogicky srozumitelnou cestou podává zprávu o jedné z mnoha zásadních změn, které do kanonického trestního práva hmotného vnesla jeho novelizace, vyhlášená Apoštolskou konstitucí papeže Františka *Pascite gregem Dei* s účinností k 8. prosinci 2021. Snad bychom ani neměli hovořit o pouhé novelizaci, ale zdůraznit, že jde o nahrazení celé VI. knihy Kodexu kanonického práva (CIC/1983) novým zněním.

Autor prvního článku, který se zabývá komplexně celým kanonickým trestním právem hmotným, si vzal tentokrát na mušku obnovení jednoho starodávného a v minulosti velmi účinného právního institutu, kterým je trest *peněžitě pokuty*. Přibližuje nám jeho historii, proměny jeho aplikace v jednotlivých staletích a zasažení do rámce změněného znění kodexu. Zamýšlí se nad tím, jak bude pro církevní představitele nelehké prosadit jeho aplikaci v praxi a naznačuje možné cesty. Hodnotí zavedení trestu nadějným očekáváním, že přinese pomoc k prosazení vhodného stupně kázně proti jejímu nežádoucímu uvolnění v posledních letech 20. století.

Když se nyní ve zvýšené míře zabýváme kanonickým trestním právem, měli jsme radost, že můžeme hned za rozbor jedné ze změn v trestním právu církve zařadit i *badatelsky objevný článek* dvou autorů z Jihočeské univerzity v Českých

Budějovicích, a sice o církevních trestech uložených nejuděšnějšímú církevnímu kolaborantovi s komunismem v českých dějinách Josefu Plojharovi, původem z jihočeské metropole. Věříme, že všichni milovníci nezkreslených dějinných fakt budou článek číst jedním dechem.

Další dva články jsou plodem grandiózní aktivity olomouckých kanonistů, úspěšné mezinárodní konference ke 40. výročí *Kodexu kanonického práva a jeho změnám*, kterou uspořádali ve čtvrtek 13. dubna 2023 v Olomouci. O konferenci jsme otiskli zevrubnou zprávu i s fotodokumentací v časopise *Zrcadlo církve* č. 5/2023, kterou napsala Dr. Monika Menke. Jedním z hlavních organizátorů konference byl profesor Damián Němec OP. Jeho zásluhou bylo získání většiny z deseti přednášejících na konferenci, aby nám poslali do *Revue církevního práva* články na motivy svých referátů na konferenci.

První z těchto článků napsal profesor Mirosław Sitarz, nástupce profesora Józefa Krukowského, velíkána polského kanonického práva na Fakultě práva, kanonického práva a správy Univerzity Jana Pavla II. v Lublinu. Autor nám v článku představuje Jana Pavla II. jako zákonodárce a vyjadřuje své přesvědčení, že tento svatý papež byl největším zákonodárcem církve v novodobých dějinách. Článek zajímavým způsobem charakterizuje jeden z jeho recenzentů slovy: „Článek má encyklopedický ráz. Jeho smyslem není přinášet nová fakta a argumenty, spíše podat souhrn, který je však do té míry impozantní, že představuje již sám o sobě určitou kvalitu. Četba textu neukazuje pouhou kvantitu činnosti Jana Pavla II, nýbrž prozrazuje také systematicčnost jeho práce...“

Dr. Agnieszka Romanko z téže univerzity napsala velmi pěkný přehled reforem Římské kurie od roku 1983. Nejprve popisuje změny vyhlášené Janem Pavlem II., a to nejen vytvořením nového modelu Římské kurie Apoštolskou konstitucí *Pastor bonus* z roku 1988, ale i drobné změny před jeho vyhlášením i po něm. Seznamuje nás s bohatou reformní činností Benedikta XVI., a s mnoha dílčími změnami, kterými papež František zasáhl do struktury Římské kurie několikrát od počátku svého pontifikátu v roce 2013 a které završil nahrazením dosavadního modelu Římské kurie novým, vyhlášeným Apoštolskou konstitucí *Praedicate Evangelium* z roku 2022.

Další článek, tentokrát z okruhu pražských právních romanistů, je zajímavým zpestřením barvitosti programu *Revue církevního práva*. Uvádí nás do centra myšlení hlavního rivala církevního práva, kterým v pozdním středověku bylo

římské právo. Výkladem o kategorizaci věcí podle vůdčího představitele novější školy komentátorů, zachyceném v jeho méně známém traktátu *O řečišti*, nám perfektně líčí minucióznost myšlení středověkých právníků s jejich zálibou každé slovo podrobně rozbírat. Za spojnicí právní romanistiky s kanonistikou v plodném 14. století lze považovat právě školu komentátorů, která se tím liší od předchozí školy glosátorů, jak nás poučil jeden z recenzentů ve svém posudku. Vůbec jsme oba posudky četli jako ochutnávku tak skvělé věci, jako byly veřejné disputatione na středověkých univerzitách. Věříme, že i autorka měla z nich potěšení a inspiraci pro pěkné dopracování svého článku.

Velice pěkná je zpráva o novele zákona o církvích č. 3/2002 Sb. v připomínkovém řízení, kterou nám zaslal největší současný český odborník na evangelické církevní právo dr. Adam Csukás.

Jiří Rajmund Tretera, šéfredaktor

Univerzita Karlova
PRÁVNICKÁ FAKULTA

doc. JUDr. JCLic.
Záboj Horák, LL.M., Ph.D.

Pamětní list u příležitosti pracovního jubilea,
které jste v tomto roce oslavil.

V Praze dne 21. 12. 2022

prof. JUDr. Radim Boháč, Ph.D.
děkan

Radim Boháč

Pamětní list k 20 letům působení doc. Záboje Horáka na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

Commemorative certificate for 20 years of teaching of Assoc. Prof. Záboj Horák at the Faculty of Law of Charles University.

Editorial

Tumultuous Developments in Canon Law and Their Resonance in Legal Literature

These words can be used to characterise the reaction of canon lawyers to the large number of changes in the canon law of the Catholic Church that we have witnessed in the last twenty-five years. In their field of study, they therefore have plenty of material for their research. And this is also reflected in their participation in the pedagogical formation of the knowledge and moral personality of future theologians, priests, lawyers, journalists, cultural and administrative workers, the secular and ecclesiastical judiciary.

The first article gives a clear and pedagogically understandable report on one of the many fundamental changes introduced into canon substantive criminal law by its amendment, promulgated by the Apostolic Constitution of Pope Francis *Pascite gregem Dei* with effect from 8th December 2021. We should probably not talk about it as just being a mere amendment but emphasise that it is the replacement of the entire Book VI of the Code of Canon Law (CIC/1983) with a new text.

The author of the first article, which takes a comprehensive look at the entire canon substantive criminal law, has this time taken aim at the revival of an ancient and in the past very effective legal institute, which is punishment by *monetary fine*. He tells us of its history, the changes in its application over the centuries and its setting within the context of the amended version of the Code. He reflects on how it will not be easy for church representatives to enforce its application in practice and suggests possible ways forward. He assesses the introduction of the punishment with the hope that it will bring help to the enforcement of an appropriate degree of discipline against its undesirable relaxation in the latter years of the 20th century.

As we are now dealing with canon criminal law to a greater extent, we were pleased that immediately following one of the changes in the criminal law of the Church we were able to include a *research article* by two authors from the University of South Bohemia in České Budějovice, about the church punishments imposed on the most terrible church collaborator with communism in Czech history, Josef Plojhar, who came from České Budějovice. We believe that all lovers of unbiased historical facts will read the article in one breath.

Two further articles are the fruit of the grandiose activity by canonists in Olomouc, the successful international conference on the *40th anniversary of the Code of Canon Law and its amendments*, which they organised on Thursday, 13th April 2023, in Olomouc. We have published a detailed report about the conference with photo documentation in the Church Mirror journal, issue no. 5/2023, written by Dr. Monika Menke. One of the main organisers of the conference was Professor Damián Němec OP. He was instrumental in getting most of the ten speakers at the conference to send us articles on the motifs of their papers at the conference for the Church Law Review.

The first of these articles was written by Professor Mirosław Sitarz, the successor of Professor Józef Krukowski, a great figure in Polish canon law at the Faculty of Law, Canon Law and Administration at the John Paul II Catholic University in Lublin. In the article, the author presents John Paul II to us as a legislator and expresses his conviction that this holy Pope was the greatest legislator of the Church in modern history. The article is characterised in an interesting way by one of its reviewers with the words: “The article is encyclopaedic in nature. Its purpose is not to provide new facts and arguments, but rather to give a summary, which however is so impressive that it in itself has a certain quality. Reading the text does not merely show the quantity of John Paul II’s activity, but also reveals the systematic nature of his work...”

Dr. Agnieszka Romanko from the same university has written a very good overview of the reforms of the Roman Curia since 1983. First, she describes the changes promulgated by John Paul II, not only by creating a new model of the Roman Curia with the Apostolic Constitution *Pastor bonus* in 1988, but also the minor changes before and after its promulgation. She tells us about the rich reform work of Benedict XVI and the many small changes that Pope Francis has made to the structure of the Roman Curia several times since the start of his pontificate

in 2013 and which culminated with the replacement of the existing model of the Roman Curia with the new one promulgated by the 2022 Apostolic Constitution *Praedicate Evangelium*.

Another article, this time by one of Prague's legal Romanists, is an interesting addition to the colourful programme of the Church Law Review. It takes us to the centre of the thinking of the main rival to church law, which in the late Middle Ages was Roman law. With his interpretation of the categorisation of things according to the leading representative of the later school of commentators, captured in his lesser-known treatise *On the Riverbed*, he perfectly describes the minutiae of mediaeval jurists' thinking with their fondness for analysing every word in detail. It is this school of commentators that can be seen as the link between legal Romanists and canonists in the fertile 14th century, and which distinguishes it from the earlier school of commentators, as one reviewer has told us in his review. All in all, we read both reviews as a taste of such a great thing as public disputations in medieval universities. We trust that the author also got pleasure and inspiration from them to finish her article well.

The report on the amendment to the Act on Churches No. 3/2002 Coll., which is currently in the comment procedure, sent us by the greatest contemporary Czech expert on Protestant church law, Dr Adam Csukás, is also very interesting.

Jiří Rajmund Tretera, Editor-in-chief